

หลักสูตรการทำผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติจำนวน 31 ชั่วโมง
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอคลองขลุง

ความเป็นมา

การทำผ้ามัดย้อมอาจเริ่มเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจของคนสมัยโบราณ โดยนักมนุษยวิทยาสันนิษฐานว่า อาจมีแนวคิดมาจากการฟอกสีออกด้วยแสงอาทิตย์โดยบังเอิญ ซึ่งหลักฐานความรู้ที่พอจะเชื่อถือได้แสดงให้เห็นว่าประเทศในยุคแรกๆ ที่มีการมัดย้อมผ้าคือ อินเดีย จีน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และอัฟริกาที่มีความคุ้นเคยกับเทคนิคการใช้สีย้อมผ้าที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์ ในประเทศอินเดียผ้ามัดย้อมจะเป็นที่รู้จักในชนบทสมัยก่อน ซึ่งพบหลักฐานจากเศษผ้าเมื่อประมาณ 5,000 ปีก่อน สะท้อนให้เห็นถึงความรู้และประสบการณ์ในการใช้สีย้อมเช่น สาส์ เป็นต้น หรือชนเผ่าอียิปต์ที่เคยอาศัยในอินเดีย ก็ปรากฏให้เห็นศิลปะของการมัดย้อมผ่านเครื่องแต่งกาย โดยจะเรียกการมัดย้อมนี้ว่า เปล่งกิ

การมัดย้อมจะมีรูปแบบและเทคนิคความสวยงามที่แตกต่างไปตามแต่ละประเทศ ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติ ช่วงเวลาในการค้นพบ หรือสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นวัตถุดิบในการทำผ้ามัดย้อม แต่สิ่งที่เหมือนกันของผ้ามัดย้อมในทุกชาติและทุกๆ วัฒนธรรมนั้นก็คือ ความพยายามและการพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ให้สวยงามและเจริญรุ่งเรืองอยู่เสมอ เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต กศน. ตำบลท่าพุทรา จึงได้จัดทำหลักสูตรการทำผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ เพื่อใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายต่อไป

หลักการของหลักสูตร

1. เป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเพิ่มโอกาสการสร้างรายได้หลัก และนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง
2. เน้นการเรียนรู้ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับช่องทางการประกอบอาชีพ ทักษะการทำผ้ามัดย้อม
3. มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ประสบการณ์ทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
4. มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงาน
5. เน้นการนำวัสดุเหลือใช้ในชุมชนมาประยุกต์ใช้

จุดมุ่งหมาย

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำผ้ามัดย้อมโดยใช้สีจากธรรมชาติ
2. เพิ่มช่องทางการประกอบอาชีพ

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้ไม่มีอาชีพ
2. ผู้ที่มีอาชีพและมีสินค้าผลิตภัณฑ์ของตนเอง และต้องการพัฒนาอาชีพด้านบรรจุภัณฑ์

ระยะเวลา

- ภาคทฤษฎี 5 ชั่วโมง
- ภาคปฏิบัติ 26 ชั่วโมง
- รวม จำนวน 31 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
1	ช่องทางการทำทำ ผ้ามัดย้อมจากสี ธรรมชาติ	1.1 รู้ความสำคัญ เกี่ยวกับการ ประกอบอาชีพการทำ ผ้ามัดย้อม 1.2 วิเคราะห์ความ เป็นไปได้ของการ ประกอบอาชีพการทำ ผ้ามัดย้อม 1.3 รู้และอภิปราย แหล่งเรียนรู้ในการ ประกอบอาชีพและ อภิปรายทิศทางของ การประกอบอาชีพการ ทำผ้ามัดย้อม	1.1 ความสำคัญในการ ประกอบอาชีพการทำผ้า มัดย้อม 1.2 ความเป็นไปได้ของ การประกอบอาชีพการทำ ผ้ามัดย้อม 1.2.1 ทุน 1.2.2 ท่าเลที่ตั้ง 1.2.3 วัสดุ/อุปกรณ์ 1.2.4 ลูกค้า/ผู้ใช้บริการ 1.3 แหล่งเรียนรู้ในการ ประกอบอาชีพ	1.1 อธิบายข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา สื่อ สถาน ประกอบการ เพื่อนำข้อมูล มาวิเคราะห์และใช้ในการ ประกอบอาชีพการทำผ้ามัด ย้อม 1.2 วิเคราะห์ความเป็นไป ได้ของการประกอบอาชีพ การทำผ้ามัดย้อมในชุมชน จากข้อมูลต่างๆ 1.3 ศึกษาดูงานในสถาน ประกอบการแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน วิทยากร ครู ผู้เรียน และ ผู้รู้ ร่วมกันอภิปราย เกี่ยวกับทิศทางการ ประกอบอาชีพการทำผ้ามัด ย้อม ในรูปแบบที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการ “คิดเป็น”	1 ชั่วโมง	5 ชั่วโมง
2	ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการทำผ้า มัดย้อม	มีความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการทำผ้ามัด ย้อมได้	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การทำผ้ามัดย้อม ประเภทของผ้าและวัสดุ 1. ชนิดของวัตถุดิบ 2. การใช้และการจัดเก็บ เครื่องมือ	วิทยากรให้องค์ความรู้ เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นใน การทำผ้ามัดย้อม ได้แก่ 1. ชนิดของผ้า 2. ชนิดของวัสดุที่นำมาใช้ ในการย้อมผ้า ได้แก่ กากน้ำตาล 3. การใช้และการจัดเก็บ เครื่องมือ	1 ชั่วโมง	5 ชั่วโมง
3	การออกแบบ	อธิบายความรู้การ	การออกแบบและ	วิทยากรให้องค์ความรู้ใน	1 ชั่วโมง	5 ชั่วโมง

	และสร้างสรรค์ ลายผ้า	ออกแบบผ้าและ สามารถสร้างสรรค์ลาย ผ้าด้วยตนเอง	สร้างสรรค์ลายผ้า 1. การเตรียมผ้าและ อุปกรณ์ 2. ความแน่นของการมัด 3. การหนีบผ้าแล้วมัด 4. ความสม่ำเสมอของสี ย้อม 5. การออกแบบแม่พิมพ์ ของการหนีบ	เรื่อง 1. การเตรียมผ้าและ อุปกรณ์ 2. ความแน่นของการมัด 3. การหนีบผ้าแล้วมัด 4. ความสม่ำเสมอของสี ย้อม 5. การออกแบบแม่พิมพ์ ของการหนีบ 6. ศึกษาจากของจริงโดย วิทยากรเป็นผู้สาธิต 7. ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง		
4	ขั้นตอนการย้อม ผ้าจากสีธรรมชาติ	รู้วิธีการย้อมผ้าจากสี ธรรมชาติ	ขั้นตอนการย้อมผ้าจากสี ธรรมชาติ 1. การนำวัตถุดิบมาใช้ 2. การย้อมผ้า 3. การนำผ้าไปตากแดด	วิทยากรอธิบายขั้นตอนการ ย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ พร้อมสาธิต 1. วิเคราะห์วัตถุดิบที่นำมา ทำสีย้อมผ้าให้เหมาะสมกับ ผ้าที่เตรียมไว้ 2. วิทยากรแนะวิธีการนำผ้า ที่ผูกสายเสร็จลงไปต้มใน หม้อต้มสี ให้กลับด้านหรือ กวนให้ตลอด 3. วิทยากรให้สังเกตและ ข้อควรระวังในระหว่างที่ ย้อมผ้า ซึ่งอาจเกิดการทำ ปฏิกิริยา ให้นำผ้าไปล้าง น้ำเปล่าก่อนเพื่อไม่ให้ผสม กันหรือถ้าไม่พอใจอาจ นำไปต้มน้ำเปลี่ยนน้ำอีก อีกครั้งจนเป็นที่น่าพอใจ แล้วนำไปตากแดดให้แห้ง	1 ชั่วโมง	8 ชั่วโมง
4	การบริหารจัดการ	1. บอกแหล่งวัตถุดิบ ในท้องถิ่น/ตลาดได้	1.แหล่งวัตถุดิบใน ท้องถิ่น/ตลาดได้	1.วิทยากรและผู้เรียนร่วม แสดงความคิดเห็นในเรื่อง	1 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง

	2. บอกถึงแนวทางการ จำหน่ายและการตลาด ด้วยสื่อเทคโนโลยีได้	2.จำหน่ายและช่องทาง การตลาดด้วยสื่อ เทคโนโลยี	แหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่น/ ตลาด 2.วิทยากรนำเสนอช่อง ทางการจำหน่ายสินค้าผ่าน ช่องทางสื่อเทคโนโลยีเช่น Line, Facebook		
--	---	---	--	--	--

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้หลักสูตรการทำผ้ามัดย้อม ประกอบด้วย

1. เอกสาร ได้แก่ ตำรา/หนังสือ/วารสาร/ใบความรู้/ใบงาน
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต
3. สื่อบุคคล ได้แก่ วิทยากรจากสี่ธรรมชาติ

การวัดและประเมินผล

1. การประเมินความรู้ ภาคนทฤษฎีระหว่างเรียนและทักษะความสามารถในการปฏิบัติ
2. การประเมินผลงานระหว่างเรียนจากการฝึกปฏิบัติ ผลงานที่มีคุณภาพและจบหลักสูตร

เกณฑ์การจบหลักสูตร

1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของเวลาเรียน
2. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60
3. มีผลงานชิ้นงานผ่านหลักเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

เอกสารหลักฐานการศึกษาที่จะได้รับหลังจบหลักสูตร

วุฒิบัตรออกสถานศึกษา

การเทียบโอน

เทียบโอนเป็นรายวิชาเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ในสาระการประกอบอาชีพรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นในระดับใดระดับหนึ่ง